

CHET TILINI O'QITISHDA TALABALARNING NUTQ KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ROLI

Sobirova Vazirabonu Sharifovna

BuxDU Xorijiy tillar fakulteti

11-4 ing-23-guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola texnologiyaning chet tilini o'rganishda tutgan muhim roli, amaliy qo'llanishi va zamonaviy texnologik vositalarni qo'llash bilan bo'liq muammolarni muhokama qilishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: og'zaki nutq, zamonaviy texnologiya, ta'lim, genially onlayn platformasi, texnologiyaning ustunlik va kamchiligi

Аннотация: Целью данной статьи является обсуждение важной роли технологий в изучении иностранного языка, их практического применения и проблем, связанных с использованием современных технологических инструментов.

Ключевые слова: устная речь, современные технологии, образование, genially онлайн-платформа, преимущества и недостатки технологий

Abstract: This article is aimed at discussing the significant role of technology in the study of a foreign language, its practical application and the problems associated with the use of a modern technological tool.

Keywords: oral speech, modern technology, education, genially online platform, advantage and disadvantage of technology

Texnologiyaning paydo bo'lishi til ishlatishda inqilobiy o'zgarishlarni keltirdi. Tilni yaxshiroq o'zlashtirish uchun ingliz tilini o'rganuvchilar gapirish ko'nikmasini oshirishga majbur. Tez rivojlanayotgan XXI asrda sinflarda gapirish ko'nikmalarini o'rgatish uchun turli innovatsion texnologiyalar joriy etilmoqda. Hozirgi dunyo texnologiya tomonidan boshqariladi, bu inkor etilmas haqiqat. Bu zamonaviy dunyoga kirishning yo'lidir. Texnologiya o'qituvchining asosiy rolini o'ynay olmasa ham, u sinfda o'qitish usullarini yaxshilash uchun qo'shimcha vosita sifatida ishlatilishi mumkin. Internet, podkastlar, videokonferensiyalar, videolar va nutqni tanib olish dasturlari, bloglar gapirish ko'nikmalarini o'rgatishning eng yaxshi vositalaridan biri hisoblanadi.

XXI asrda texnologiya shiddat bilan rivojlanmoqda va hayotimizning ajralmas bir qismiga aylanib bormoqda. Texnologiyadagi keskin o'zgarishlar til

o'rganishning ham rivojlanib ketishida katta turtki bo'ldi. Hozirgi kunda o'qitish jarayonlarida, ayniqsa chet tilini o'rgatishda o'quvchilarning og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda foydalanish, o'quvchilarning bilimini va malakasini rivojlantirish jarayonini osonlashtiradi. Ishonch va ravonlik bilan chet tilida so'zlashish bu o'quvchi o'quv dargohlarida o'rganadigan va butun hayoti davomida asqotadigan qobiliyatlardan biri hisoblanadi.

Yurtimizda barcha sohada tub yangilanishlar sodir bo'layotgan bir paytda ta'lim sohasida ham tubdan o'zgarishlar yuz berdi. “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” da va “Ta'lim to'g'risida” gi Qonunda ham darslarni innovatsion texnologiyalar asosida tashkil etish bot-bot aytilmoqda. Bugun o'quvchilarni darsda

yaxshi o'zlashtirishlari va zerikish holatlaridan mutloq yiroq bo'lishlari uchun turli xildagi interfaol metodlar, didaktik o'yinlar orqali darsni tashkil etish o'quvchilarning fanga qiziqishini oshiradi. Avvalo, innovatsion texnologiyaning o'zi nima degan savol tug'iladi. Innovatsiya (inglizcha innovation)- yangilik kiritish, yangilik demakdir. Innovatsion texnologiyalar pedagogik jarayon hamda o'qituvchi va o'quvchi faoliyatiga yangilik, o'zgarishlar kiritish bo'lib, uni amalga oshirishda asosan interfaol uslublardan foydalaniladi.

O'qituvchining darslar va sinfdan tashqari mashg'ulotlar jarayonida interfaol metodlardan unumli foydalana olishi ham muhim o'rin tutadi. Interfaol metodlardan

amalda foydalanishda quyidagi asosiy xulosalarini hisobga olish lozim.

- O'quvchi o'zi o'rganishi bilim olishga qiziqishi hamda o'quvchi pozitsiyasida

bo'lishi kerak, aks holda unga hech kim hech narsani o'rgata olmaydi;

- O'qituvchi o'quvchilarga bilimlarni «kashf qilishga» yordam beradigan jarayonni tashkil qiladi.

Gapirish ikkinchi yoki xorijiy tilni o'rganishda tilning eng muhim ko'nikmalaridan biri hisoblanadi. Tez rivojlanayotgan XXI asrda sinflarda ingliz tilini o'rgatish uchun turli innovatsion texnologiyalar joriy etilmoqda. Zamon talablariga javob berish uchun mavjud barcha resurslardan foydalanishimiz va o'quvchilarni o'z manfaatlariga ko'ra texnologiyalarni qo'llashga o'rgatish kerak. O'quvchilar zamonaviy texnologiyalardan foydalanib, bilim doiralarini kengaytirishlari kerak. Aks holda ular haqiqiy hayotda orqada qolishadi.

Gapirish ko'nikmasini rivojlantirishda talabalarga o'z fikrlarini oqilona va to'liq bayon qilishga yordam berish muhim. Shuning uchun o'qituvchilar talabalarni sinfdan tashqarida, haqiqiy dunyoda ingliz tilida gapirishga tayyorlash uchun javobgardirlar.

Texnologiya o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularni o'rganishning boshqa usullariga jalb qiladi. Texnologiya o'quvchilarga mustaqil ravishda jalb qilish, o'z-o'zini nazorat qilish imkoniyatini berish, va aniq fikr-mulohaza beriladigan xavfsiz muhitni taqdim etadi. Fikr-mulohaza o'quvchilarga ma'lum bir xatoga e'tibor qaratish va mashq qilishga yordam beradi, bu esa uning qobiliyati bilan qo'shimcha qiymat qo'shadi. Hozirgi vaqtda veb-saytlarda sifatli fikr-mulohaza dasturlari mavjud. Boshqa tomondan, tushuntirishlar, qo'shimcha yordam, ma'lumotnomalar uchun havolalar berilgan, texnologiyaning qiymatini yanada oshiradi. Internetdan foydalanish ingliz tilini o'rganish va o'qitish sohasida juda katta o'zgarishlarni keltirdi.

Hozirgi kunda chet tilini o'qitishda yangi shakllar va usullarni izlash nafaqat tabiiy, balki zaruriy holatdir. Shuning uchun o'quv muassasalarida asosiy vazifa – chet tili o'qitishning samaradorligini oshirish bo'lishi kerak. Bu vazifani hal qilish uchun chet tilida so'zlasha olish qobiliyatini shakllantirishga xizmat qiladigan turli samarali o'yin texnologiyalarini o'quv jarayoniga kiritish mumkin.

O'quvchilarni o'qish jarayoniga jalb qilishning bir usuli - darslarda turli o'quv o'yinlarini qo'llashdir. Bu turli xil o'yinlar "o'yin texnologiyalari" deb ataladigan muhim qismini tashkil etadi.

"O'yin texnologiyalari" atamasi hozirgi kunda pedagogikada keng qo'llaniladi va "o'yinli o'qitish" atamasini biroz chetga surdi. Biroq bizning fikrimizcha, "o'yinli o'qitish" tushunchasi chuqurroq ma'noga ega. Ammo, amaliyotda o'qituvchi uchun barcha turdagi o'yinlarni o'zlarining pedagogik yo'nalishlari bo'yicha ajratish kerak.

Ya'ni o'yin o'quv jarayonida o'quv maqsadiga erishish uchun qo'llaniladigan vosita bo'lib, o'quv maqsadini amalga oshirishga xizmat qiladi. Demak, o'quv o'yini - faoliyatning maxsus turi bo'lib, o'qitishning asosiy vositasidir, uning asosiy maqsadi - amal qilishni o'rgatish.

Pedagogik o'quv adabiyotida o'yinlar haqida "didaktik o'yinlar", "kompyuter o'yinlari" va "pedagogik o'yinlar" kabi atamalar keng qo'llaniladi. Bu o'yinlarning barchasini "pedagogik o'yin texnologiyalari" deb atash mumkin.

"O'yinli o'qitish" dan farqli o'laroq, pedagogik o'yinlarda aniq o'quv maqsadi bo'lishi kerak bo'lib, uning natijasida aniq pedagogik natijaga erishiladi.

Pedagogik o'yin tushunchasiga turli fikrlar mavjud. Masalan, S.Y.Xarchenko pedagogik o'yinni quyidagicha ta'riflaydi: "... pedagogik o'yin - talabalarda ta'lim va tarbiya mahoratini shakllantirish jarayonini jadallashtirish maqsadi da pedagogning kasbiy faoliyatining modellashtirish va kasbning mazmuniy qismining o'rnini bosishdir".

Ingliz tili o'qitish darajasini oshirish uchun zamonaviy texnologiyalarni joriy etish zamon talabidir. Hozirgi texnologiyalar talabalarni murakkab vazifa o'rniga

darsga to'liq jalb qilish uchun ularning ongini yoritadi. "Ko'pgina aql va aralash qobiliyatlarga ega tilni o'rganishda yangi texnologiyalar o'qitishning eski usullarini almashtiradi." Internet amaliyoti ingliz tilini o'rganish va o'qitish sohasida ajoyib o'zgarishlarni keltirdi. Til taqlid qilish orqali o'rganiladi va ular ona tilida gapirishganidek o'rganiladi.

Bugungi kunda ta'limda mavjud bo'lgan zamonaviy texnologiyalar:

Video konferensiya, podkastlar, interaktiv onlayn o'yinlar, onlayn quizzlar, o'qitish platformalari va boshqalar.

Yuqorida sanab o'tilgan texnologiya va virtual o'yinlarning barchasi o'quvchilarning chet tilida ravon so'zlashuvida ko'mak bo'la oladi, va hozirda aksariyat o'qituvchilar tomonidan ishlatib kelinmoqda. Misol uchun Genially onlayn platformasini olaylik. Genially - bu sizning darslaringizni boyitish va o'quvchilaringizni interaktiv, dinamik tarkib bilan jalb qilishning ajoyib usuli. Foydalanuvchilar uchun qulay interfeys va kuchli dizayn vositalarining birlashishi, Geniallyni barcha pedagoglar uchun foydalanishga qulay qiladi.

Ta'limda texnologiyaning ko'plab afzalliklariga qaramay, hal qilinishi kerak bo'lgan ba'zi qiyinchiliklar ham mavjud. Raqamli bo'linish eng katta muammolardan biridir. Barcha o'quvchilar zarur raqamli qurilmalar yoki ishonchli internet ulanishiga ega emas, bu o'quv imkoniyatlarida tengsizlikka olib kelishi mumkin. Shuning uchun barcha o'quvchilar raqamli o'qishda to'liq qatnashish uchun zarur texnologiyalarga ega bo'lishlarini ta'minlash muhimdir.

Yana bir muammo shundaki, texnologiya sinfda chalg'ituvchi omil bo'lishi mumkin. Ko'plab raqamli qurilmalar va onlayn platformalar mavjudligi sababli, o'quvchilar o'zlarini chalg'itib, o'qishlariga e'tibor bermasliklari mumkin. Shuning uchun o'qituvchilar sinfda texnologiyadan foydalanishni muvozanatlashtirish va o'qishni yaxshilash uchun samarali foydalanilishiga ishonch hosil qilishlari kerak, o'qishni pasaytirmasliklari kerak.

Zamonaviy vositalar sinflarda o'qituvchilar tomonidan berilgan ma'lumotlarga qo'shimchadir. Texnologiya talabalarga tilni o'rganishni samarali tarzda yaxshilashga yordam beradi. Hozirgi kunda ikkinchi tilni o'rganishda texnologiyadan foydalanish haqiqiy ehtiyojga aylandi.

Xulosa qilib aytganda, nutq samarali ko'nikma va ingliz tilini o'rganishdagi eng muhim vositalardan biridir. Bu jarayonni esa zamonaviy texnologik vositalar bilan ancha qiziqarliroq qilish mumkin, bundan tashqari, bu vositalar talabalarga o'z tezligida o'rganishga va ularda mustaqillikni rivojlantirishga yordam beradi.

Shuningdek shuni ta'kidlashimiz mumkinki rivojlangan davlatlar ta'lim tizimlaridagi izlanishlar natijasida, xalqaro baholash dasturi talab darajasiga javob beradigan yosh kitobxonni tarbiyalash maktabda va barcha turdagi o'quv muassasalariga kerak. Zero, Prezidentimiz ta'kidlaganlaridek, bugun bitta kitob

o'qigan bola televizor qarshisida kun o'tkazgan o'nta bolani boshqaradi. Ta'limda innovatsion metodlarni qo'llashdan asosiy maqsad – o'qituvchining o'z pedagogik hazinasini qayta ko'rib chiqishiga yordamlashish, yanada yuqori sifatli metodik yo'nalishga intilishini hosil qilish, kelgusi o'ylar, izlanishlar, tajribalarga undashdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Askarovna, S. M., & Djurabayevna, D. N. (2019). Some principles of the formation and development of ethical terms in the English language in the XVI-XVIII centuries. *International Journal on Integrated Education*, 2(6), 31-39.

2. Askarovna, S. M. (2021). General linguistic theories in English linguistics of the XVI-XVII centuries and the practice of norms in vocabulary. *European Scholar Journal*, 2(4), 504-506.

3. Shukurova, M. A. (2017). Coherence and cohesion as essential parts in effective writing. *Міжнародний науковий журнал Інтернаука*, (1 (1)), 143-145.

4. Askarovna, S. M. (2021, March). Comparative investigation on the semantic meaning of some terms of ethics of the XVI-XVII centuries. In *E-Conference Globe* (pp. 285-287).

5. Шукурова, М. А. XVI-XVIII АСРЛАРДА ИНГЛИЗ ТИЛИДА ЭТИКА АТАМАЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНИШИГА ДОИР БАЪЗИ МАСАЛАЛАР НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ ЭТИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ В АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ XVI-XVIII ВЕКОВ SOME ISSUES ON THE DEVELOPMENT OF TERMS OF ETHICS IN THE. *ANIQ VA TABIIY FANLAR*, 165.

6. Шукурова, М. (2023). REVIEW OF LINGUISTIC THEORIES IN THE ENGLISH LANGUAGE OF THE RENAISSANCE PERIOD. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 41(41).

7. Шукурова, М. А. (2021). Анализ специальной лексики английского языка XVI века по аспектам терминологичности. *МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА*, 4(2).

8. Shukurova, M. A. (2017). Useful strategies in teaching grammar in english language classes. *Міжнародний науковий журнал Інтернаука*, (1 (1)), 146-148.

9. Askarovna, S. M. (2021). Historical background on the systematization of the vocabulary of ethics. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(3), 25-29.

10. Шукурова-БухГУ, М. А. (2020). КОРРЕЛЯЦИЯ СОЗНАНИЯ, ЯЗЫКА И СТИЛЯ НАУЧНО-ФИЛОСОФСКОГО ИЗЛОЖЕНИЯ ПЕРИОДА XVI-XVII ВЕКОВ. *ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ЧЕТ ТИЛЛАРНИ ЎРГАНИШНИНГ*

ЗАМОНАВИЙ МУАММОЛАРИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ Халқаро илмий-амалий анжуман 5-6 март 2020 йил, 597.

11. Askarovna, S. M. (2023). A BRIEF OVERVIEW OF THE DEVELOPMENT OF THE LEXICAL-CONCEPTUAL FIELD OF ETHICS IN THE XVIth-XVIIIth CENTURIES. *PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS*, 3(26), 25-31.

12. Шукурова, М. (2023). XVI-XVII ASRLAR INGLIZ TILI ETIKA TERMINLARINING STRUKTUR TAHLILI. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 41(41).

13. Шукурова, М. (2023). MODERN LINGUISTICS AND SOME PROBLEMS RELATED TO TERMINOLOGY. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 42(42). Извлечено от https://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/10953

14. Erkinovna, Y. F., Djurabaevna, D. N., & Askarovna, S. M. (2020). The expression of politeness category in the Uzbek and english languages. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(9), 607-611.

15. Askarovna, S. M. (2023). Some Concepts on Systematization of the Vocabulary of Ethics. *Journal of Research in Innovative Teaching and Inclusive Learning*, 1(2), 11-14.

16. Askarovna, S. M. (2023, October). MODERN LINGUISTICS AND SOME PROBLEMS RELATED TO TERMINOLOGY. In *INTERDISCIPLINE INNOVATION AND SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE* (Vol. 2, No. 13, pp. 65-68).

17. Шукурова, М. (2021). Stages of the development process of the lexicoconceptual field of ethics. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 5(5).

18. Шукурова, М. А. (2016, April). Социолингвистическая природа этической лексики, формирование и систематизация. In *VII Международной научно-практической конференции*.

19. Shukurova, M. A. (2021, February). COMPARATIVE STUDY OF THE SEMANTIC PROCESS OF ETHICS TERMS OF THE XVI-XVII CENTURIES. In *Archive of Conferences* (Vol. 15, No. 1, pp. 258-260).

20. Shukurova, M. A. (2020). COMBINATORIAL-COMPONENT AND FUNCTIONAL-SYNTACTIC ANALYSIS OF TERMINOLOGICAL UNITS. *Scientific Bulletin of Namangan State University*, 2(4), 309-316.

21. Shukurova, M. A. (2020). Social-Ethical Vocabulary Linguistic Nature in XVI-XVIII Centuries. In *Язык и культура* (pp. 24-34).

22. Шукурова, М. А. (2016). Лингвистическая природа социально-этической лексики в современном языкознании. *International scientific journal*, (4 (2)), 64-66.
23. Shukurova, M. A. (2013). On formation and development of XVI–XVIII centuries terms of ethics in the english language. In *Applied and Fundamental Studies* (pp. 400-404).
24. Шукурова, М. (2023). Some Concepts on Systematization of the Vocabulary of Ethics. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 42(42).
извлечено от https://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/10952
25. Шукурова, М. (2020). Russian. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 1(1).
26. Shukurova, M. A. (2021). Development of the informative structure of the lexical-conceptual field of Ethics in the 16th-18th centuries. *Askarovna, SM*, 504-506.
27. Шукурова–БухГУ, М. А. (2020). КОРРЕЛЯЦИЯ СОЗНАНИЯ. *ЯЗЫКА И СТИЛЯ*.
28. Шукурова, М. (2024). PROBLEMS OF ETHICS IN THE HISTORY OF THE ENGLISH LANGUAGE. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 47(47).
извлечено от https://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/12080
29. Askarovna, S. M. (2024). Formation and Systematization of Ethics Vocabulary in a Historical Background. *Best Journal of Innovation in Science, Research and Development*, 3(2), 308-313.
30. Askarovna, S. M. (2024). Functional Specificity of Terms of Ethics in the Sentence. *Best Journal of Innovation in Science, Research and Development*, 3(2), 302-307.
31. Askarovna, S. M., & Sharifovna, S. S. (2024). OVERALL CONSIDERATION OF THE CATEGORY OF VOICE OF VERB IN THE ENGLISH LANGUAGE. *SUSTAINABILITY OF EDUCATION, SOCIO-ECONOMIC SCIENCE THEORY*, 2(15), 22-30.
32. Askarovna, S. M. (2024). LINGUISTIC NATURE AND STYLISTIC FUNCTIONS OF SIMILE IN THE ENGLISH LANGUAGE. *SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM*, 2(22), 152-157.
33. Askarovna, S. M. (2024). MODERN LINGUISTICS AND A GENERAL OVERVIEW OF THE PROBLEM OF TERMINOLOGY. *INTELLECTUAL EDUCATION TECHNOLOGICAL SOLUTIONS AND INNOVATIVE DIGITAL TOOLS*, 2(24), 258-264.
34. Shukurova, M. A. Theoretican and Practical Investigation of the Terms of Etics of the XVI-XVII Centuries. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*.

35. Шукурова, М. А. USEFUL STRATEGIES IN TEACHING GRAMMAR IN ENGLISH LANGUAGE CLASSES.

36. Шукурова, М. А. COHERENCE AND COHESION AS ESSENTIAL PARTS IN EFFECTIVE WRITING.

37. Шукурова, М. (2023). СТРУКТУРНЫЙ АНАЛИЗ АНГЛИЙСКИХ ЭТИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ XVI-XVII ВЕКА. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (*buxdu.Uz*), 41(41).
извлечено от

https://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/10792

38. Шукурова, М. (2023). Some Concepts on Systematization of the Vocabulary of Ethics. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (*buxdu.Uz*), 42(42).
извлечено от

https://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/10952

39. Erkinovna, Y. F., Djurabaevna, D. N., & Madina, S. (2020). The Expression of Politeness Category in The Uzbek And English Languages. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(09).

40. Шукурова, М. А. (2016). СОЦИОЛИНГВИСТИЧЕСКАЯ ПРИРОДА ЭТИЧЕСКОЙ ЛЕКСИКИ, ФОРМИРОВАНИЕ И СИСТЕМАТИЗАЦИЯ. *ных работ VII Международной научно-практической конферен-ции (Санкт-Петербург–Астана–Киев–Вена), 28 апреля 2016 года, 2 т./Международный научный центр, 2016. – 78 с.*